

Statsrådets redogörelse om en riksomfattande trafiksystemplan för 2021–2032, SRR 2/2021

Kommunikationsministeriet ber regionerna och andra intressegrupper komma med utlåtanden om de planerade upphandlingarna inom persontågstrafiken 2022–2030. Remissbehandlingen inleds den 8 september 2021 och går ut den 24 september 2021 kl. 16.00.

Frågorna i begäran om utlåtande

Kommunikationsministeriet ber er besvara följande frågor:

1. Kompletterar den planerade upphandlade trafiken tillgängligheten och trafikbehoven inom er region? På vilket sätt?
2. Förbättrar de planerade tidtabellerna resekedjorna och övergången till hållbara transporter? Hur?
3. Skapar det planerade utbudet av upphandlad trafik överlappningar med utbudet av annan kollektivtrafik i er region?
4. Har ni enskilda motiverade behov av att ändra på tidtabellerna? Hurdana?
5. Er åsikt om kommande trafikbehov med motivering?

Ni kan också framföra andra synpunkter, men på grund av tidsplanen för beredningen fokuserar bedömningen av de utlåtanden som lämnats in i huvudsak på det planerade utbudet av upphandlad trafik i början av 2022. I avtalet ingår också en ändringsmekanism som gör det möjligt att göra ändringar i utbudet under avtalsperioden inom ramen för de anslag som riksdagen beviljar.

Den riksomfattande trafiksystemplanen

I den riksomfattande trafiksystemplanen konstateras det att staten köper persontågstrafiktjänster av VR Group Ab i form av direktupphandling enligt EG:s trafikavtalsförordning (1370/2007). Avsikten är att köpa tjänster inom nattågstrafiken och den regionala tågtrafiken i Södra Finland. Staten ska också köpa fjärrtrafiktjänster samt rälsbusstjänster på icke-elektrifierade banavsnitt.

Förhandlingar mellan kommunikationsministeriet och VR om ett nio år långt direktupphandlingsavtal för åren 2022–2030 pågår. I syfte att minska trafikens miljökonsekvenser och utvidga pendlingsregionerna så att de omfattar nya orter utreds möjligheterna att utvidga utbudet av persontågstrafik även till nya områden.

Vid upphandlingen beaktas tillgänglighetskraven, resekedjor som kombinerar olika trafikformer samt cykeltrafikens behov.

Konsekvenserna av coronasituationen för upphandlingen utreds i samband med förhandlingarna. Statens kostnader är ca 32 miljoner euro per år,

liksom för närvarande. En del av finansieringen ska täckas med det klimatbaserade kollektivtrafikstödet.

Bakgrund till upphandlad trafik

Enligt lagen om transportservice (320/2017) är kommunikationsministeriet den behöriga myndighet som avses i trafikavtalsförordningen i ärenden som gäller järnvägstrafik utanför behörighetsområdet för samkommunen Helsingforsregionens trafik (HRT).

Kommunikationsministeriet kompletterar inom sitt behörighetsområde VR:s marknadsbaserade persontrafiktjänster med upphandlad trafik som riktas till nationellt och regionalt företagsekonomiskt olönsamma förbindelsesträckor och turer.

Kommunikationsministeriet och VR har ett gällande avtal om upphandlad trafik till utgången av 2021. Det gällande avtalet är en temporär lösning som ingåtts på grund av covid-19-pandemin och vars syfte har varit att trygga en tillräcklig servicenivå inom persontrafiken i en exceptionell situation.

I upphandlingsavtalet för 2021 kom parterna överens om att det nya avtalet ersätter de tidigare avtalsarrangemangen och samtidigt upphörde rättigheterna och skyldigheterna i anslutning till dem.

Avsikten är att för åren 2022–2030 ingå ett 9-årigt avtal om direktupphandling enligt trafikavtalsförordningen, genom vilket man skapar en tillräckligt lång utsikt över upphandlingstrafikens tjänster och möjliggör bl.a. materielinvesteringar och utvecklande av tjänsterna.

Beskrivning av upphandlade trafik tjänster

I Finland har det ansetts viktigt att det med tanke på det riksomfattande totala utbudet av persontågstrafik säkerställs att det finns ett trafikutbud på bannätet också inom områden där ett sådant inte bildas på ett ekonomiskt naturligt sätt.

Genom upphandlad trafik kan VR åläggas skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och på riksnivå en högre servicenivå än vad enbart de direkta biljettintäkterna skulle möjliggöra.

Inom den regionala tågtrafiken i Södra Finland är målet en omfattande regional tågtrafik för arbetsresor och resor för att utträta ärenden inom områdena Helsingfors och Tammerfors samt Lahtis–Kouvola-Kotka under olika tider på dygnet. Med tanke på tillgängligheten har tjänsterna betydelse också som anslutningstrafik. Tjänsterna inom regionaltågstrafiken är en viktig del av kollektivtrafiksystemet i Södra Finland och människors möjligheter att röra sig.

Med natttågstrafiken i Lappland eftersträvas tillgänglighet mellan södra och norra Finland samt ett praktiskt alternativ till personbil och flygplan för turism i Lappland. Servicenivån och kapaciteten inom natttågstrafiken samordnas med olika säsonger inom ramen för bankapaciteten och materielkapaciteten.

Målet med rälsbusstrafiken på icke-elektrifierade banavsnitt är att tillhandahålla persontågstrafiktjänster i glesbygden. Dieseldrivna rälsbussar används för att tillhandahålla basservice inom persontågstrafiken för pendlings- och persontrafik. Med tanke på tillgängligheten har tjänsterna betydelse också som anslutningstrafik.

Målet med andra fjärtrafikförbindelser är att åstadkomma kompletterande förbindelser på olönsamma banavsnitt. Annan fjärrtågstrafik som huvudsakligen bedrivs med Intercity-materiel upphandlas till sådana förbindelser som betjänar serviceproduktionen inom trafiksystemet och utbudet av persontågstrafik som helhet, även om passagerarantalen på en enskild rutt inte möjliggör en ekonomiskt lönsam rutt eller tjänst.

Olli-Pekka Rantala
Avdelningschef, överdirektör

Emil Asp
Enhetsdirektör, kommunikationsråd

Bilagor	VR-Group Ab:s förslag till trafikutbud
Distribution	Landskapsförbunden Finlands Kommunförbund rf Närings-, trafik- och miljöcentralerna Trafikledsverket Traficom Kommunala och regionala behöriga myndigheter inom kollektivtrafiken Centralhandelskammaren Handelskamrarna Konsumentförbundet Linja-autoliitto ry Turism- och Restaurangförbundet MaRa rf Suomen Paikallisliikenneliitto - Finlands Lokaltrafikförbund r.y. Suomen Pikkubussiliitto ry Finska Spårtrafikspassagerare rf Finlands Taxiförbund
För kännedom	VR-Group AB